

אורות השבת

גליון מס'
795

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

אחראי מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
ויחי

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

ישימך אלוהים כאפרים וכמנשה

בְּךָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יְשֻׁמְךָ אֱלֹהִים כְּאַפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה (בראשית מח, כ)

בך יברך ישראל: הבא לברך את בניו, יברכם בברכתם ויאמר איש לבנו ישימך אלוהים כאפרים וכמנשה (רש"י)

אכן זאת הברכה אשר מברך האב את בניו בכל ליל שבת. והנה ידוע שאפרים ומנשה שונים היו בתפקידיהם ובדרכם, אף שכמובן שניהם היו הולכים בדרך ישראל סבא ובקיום המצוות כפי שחונכו בבית אביהם יוסף הצדיק, מכל מקום אפרים היה כולו קודש ועוסק בעמלה של תורה אצל סבא יעקב ואילו מנשה היה העסקן – שלוחא דרבנן. ואם כן מתעוררת התמיהה, הכיצד צריך כל אב בליל שבת לברך את בניו שיהיו כאפרים וגם כמנשה. והרי זה לכאורה תרתי דסתרי, אם כאפרים אז לא כמנשה ואם כמנשה אז לא כאפרים. ושמעתי בזה ביאור נפלא, והוא שחלילה לחשוב שאפרים ומנשה הם תרתי דסתרי, אלא שאנו מברכים את הבנים שיזכו להיות כאפרים בתוך עולמה של תורה, אך אם בבוא היום יצא הבן כמנשה העוסק בצרכי ציבור, אנו מסביעים בנפשו שכל מעשיו יהיו מושתתים על יסודות התורה – 'כאפרים', יען כי מנשה בל אפרים, הרי הוא כגוף בלי נשמה.

וכן מפורש בברכתו של יעקב אבינו ע"ה שאמר: 'המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק' (בראשית מח, טז). והשומע משתומם, הכיצד הקדים יעקב את שמו לשמות אבותיו, והרי היה לו להקדים את אברהם ויצחק כמתחייב ממצות כיבוד אב. ועל פי האמור יובן מה שביארו בזה המפרשים, שכן כיזע אברהם אבינו ע"ה הוא עמוד החסד, יצחק אבינו ע"ה עמוד הגבורה, ויעקב אבינו ע"ה הוא עמוד התורה כמו שנאמר (מיכה ז, כ) 'תתן אמת ליעקב' – ואין אמת אלא תורה. ועל כן אומר יעקב בברכתו למערים, ראשית צריך להקדים את עמוד התורה ועליו יהיו מושתתים יסודות החינוך לעבודת ה' ושאר מידות טובות, וזה שאמר ויקרא בהם 'שמי'!

וכאן המקום אתי, להמתיק פירוש נפלא אודות 'עריסתו של רבי יהושע'. הנה מודעת זאת שרבי יהושע היתה אמו מוליכה את עריסתו לבית המדרש, כמבואר בתלמוד ירושלמי (יבמות א, ו): כשראה רבי דוסא את רבי יהושע, קרא עליו הכתוב את מי יורה דעה (ישעיה נח, ט). זכור אני שהיתה אמו מולכת עריסתו לבית המדרש, בשביל שיתדבקו אוניו בדברי תורה, עי"ש. הרי לפנינו גילוי מופלא במה זכה רבי יהושע לגדלותו המופלגת עד כדי היותו למורה הוראה בישראל – 'יורה דעה', והוא בשל חכמת הלב של אמו שהשכילה להחזיר בו אהבת תורה בעודו בעריסתו – 'שיתדבקו אוניו בדברי תורה'. ובזה יאירו דברי רבי יהושע, שאמר: 'אלף תלמידים נכנסים למקרא ואחד יוצא להוראה', שנאמר (קהלת ז, כח) אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי' (יקרא רבה ב, א). והתמיהה בולטת, היכן נרמז בפסוק זה ענין התלמוד וההוראה. זאת ועוד, הרי נשים אינן בני תלמוד כמ"ש כל המלמד בתו תורה כאילו מלמדה תיפלות. ואם כן כיצד ניתן לקבוע 'שאשה בכל אלה לא מצאתי', הרי כיון שלא נכנסו לתלמוד מהיכן תצא אחת מהן להוראה. ברם לכשתבונן נראה, שבעל מימרא זו הוא אותו רבי יהושע שהיתה אמו מוליכה את עריסתו לבית המדרש, וכבר הוכח לפניך שזה היה הגורם העיקרי להיותו מורה הוראה. ואפשר שעל כן התאונן רבי יהושע, באומרו: אם מתוך אלף שנכנסו למקרא רק אחד מהם יצא להוראה, אין זאת אלא בשל אמם שלא השכילה להחזיר בקרבם אהבת תורה עוד בהיותם קטני קטנים, שהרי אמי עשתה כן ועלתה בידה. וזה שאמר 'ואשה בכל אלה לא מצאתי', היינו אשה חכמת לב כדוגמת אמי, לא מצאתי בכל אלה – שלא יצאו להוראה. שכן אם היתה אמי עושה כן, ודאי שגם הם היו יוצאים להוראה. וזה לענ"ד עומק דברי שלמה המלך ע"ה במקום אחר (משלי י, א): 'בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו', וכן הוא אומר (משלי טו, כ) 'בן חכם ישמח אב וכסיל אדם בזה אמו'.

ובזה אמרתי לבאר בסוב סעם מעשה דרבי יהושע בפקיעין, המבואר בגמ' (חגיגה ג, א): 'מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר בן חסמא שהלכו להקביל פני רבי יהושע בפקיעין, אמר להם מה חידוש היה בבית המדרש היום. אמרו לו, תלמידך אנו ומימך אנו שותים. אמר להם אף על פי כן אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש, שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה. ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל. ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים

דבר העורך

קץ הגאולה

פרשתנו ויחי סתומה כיוון שביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתם ממנו. נאמר במדרש: שאל יעקב את הקב"ה למה לא יזכו בני לידע הקץ, והלא אין באותיות שמותיהם ח', ט', מלשון – 'חטא ועוון' השיבו הקב"ה הלא גם אין בהם אותיות ק', פ'. מלשון – 'קץ הגאולה'. מבאר רבי יצחק הכהן הוברמן זצוק"ל הצדיק מרעננה זיע"א: שתשובתו של הקב"ה ליעקב היא שאותיות ח', ט', ק', פ'. גימטריא 'יצחק' (עם הכולל) יעקב אבינו ע"ה ביקש ורצה אז בזמנו לגלות את הקץ ולהביא את הגאולה, אך ענה לו הקב"ה שהגאולה תבא בזכות יצחק אבינו שהוא סמל המסירות נפש שעקד עצמו ע"ג המזבח וכשעם ישראל יקיימו תורה ומצוות במסירות נפש אז תבוא הגאולה ויתגלה משיח צדקנו. ורק ע"י מסירות נפש אפשר לגלות את קץ הגאולה במהרה בימינו אמן.

בברכת ליל שבת וקבוצה

הרב **עוזיאל אדרי**

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וק"ק 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת קודש
מדינת ישראל - שבע	23.12.18	24.12.18	25.12.18	26.12.18	27.12.18	28.12.18	29.12.18
קולות השחר	5:32	5:32	5:32	5:33	5:33	5:34	5:34
זמן סלידת תפילין	5:38	5:38	5:38	5:39	5:39	5:40	5:40
זריחה - הערחה	6:40	6:40	6:41	6:41	6:41	6:42	6:42
סוף ק"ש לדעת מ"א	8:35	8:36	8:36	8:37	8:38	8:38	8:38
סוף ק"ש להוציא ונראה	9:06	9:07	9:07	9:08	9:08	9:08	9:09
חצות יום ולילה	11:40	11:41	11:41	11:42	11:42	11:43	11:43
סמנת גדולה	12:10	12:11	12:11	12:12	12:12	12:13	12:13
סוף חמשת	15:54	15:54	15:55	15:56	15:57	15:58	15:58
שקיעה	16:46	16:46	16:47	16:48	16:48	16:49	16:49
לילת הכוכבים	16:58	16:59	16:59	17:00	17:01	17:01	17:02

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	ויחי
הפטרה:	ויקרא ימי דוד
כניסת השבת:	16:25
יציאת השבת:	17:16
רבינו תם:	17:48

אורות הפרשה

סודו של הצדיק

כתב **'הברכה משולשת'**, שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרותיהם' פסוק זה בא לרמז על שתי בחינות ומדרגות בעבודת ה', ישנם שתי מדרגות בעבודת ה' זו למעלה מזו להידבק בהקב"ה ואחת תלויה בשניה, דרגה א'. להתרחק מהיצר הרע ולסלק ולגרש את הרע מקירבו, וכל כך עד שישנואו שנאה עזה, ובורח כמפני אש מענייני העוה"ז ותענוגיו אשר לא לה' המה, ואז זוכה לדרגה ב'. אהבת ה' גדולה ועצומה לאין שיעור וגבול, וזה ניתן לאדם במתנה מן השמים, כמש"כ בלקוטי תורה לבעל התניא על פסוק 'עבודת מתנה אתן את כהונתכם', שאהבת ה' אינה יכולה להיות מושגת בידי האדם, אלא ע"י העמל והיגיעה בעבודתו את בוראו להרחיק את עצמו מהרע ולעורר בליבו שנאה עזה לטומאה בתכלית השנאה, ואז הקב"ה ברחמיו מעניק לו מעלה עליונה של אהבת ה' בעומק נפשו, וכפי גדול השנאה כך היא גדול אהבת ה' שבליבו, וזוכה לקירובים מלמעלה במעלות הקדושה והטהרה.

מתנות מן השמים

כתב **'הצדיק מרעננה'**, שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרותיהם' אלו שני דרגות בעבודת ה', 'שמעון' ו'לוי' כי שנואה אנכי שנאת הרע בתכלית, 'ולוי' הפעם ילווה אלי אישי אהבת ה' הגדולה והעצומה, זהו שאמר דוד המלך ע"ה בתהלים (קלט, כב) 'תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי', דלכאורה הלשון 'היו לי' אינו מדויק דהיה לו לומר 'המה לי', שהרי משמעות המילים 'היו לי' שהאדם יצר לעצמו את האויבים, ואילו אצל דוד המלך ע"ה הרי אויביו הם אלו שקמו עליו ורדפוהו מקנאה ושנאה על לא עוול בכפו, והיה צריך לומר 'המה לי'. אלא מה שנאמר 'תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי' מתייחס לאויבים הרוחניים, שהאדם עושה את האויב הרוחני שלו שלא מפחד ונלחם בו שלא יפריע לו בדרכו מלהתקרב אל בוראו, ולכן נאמר 'היו לי', שאמר דוד המלך ע"ה יש לי סימן שנתקבלה תשובתי ורוח הקודש יוחזר עלי, בזה שהצלחתי לפעול קניין בנפשי דרגה א'. שהאויב הגדול שלי הם ענייני העוה"ז ותענוגיו אשר לא לה' המה, ולעורר בליבי שנאה עזה תהומית אליהם בתכלית השנאה, ועתה זוכה למתנה מן השמים דרגה ב'. אהבת ה' הגדולה והעצומה.

דביקות מוחלטת בהקב"ה

כתב **'הבן לאשרי'**, שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרותיהם' כדאיתא במסכת בבא בתרא (קכג, א) על פסוק 'שנואה לאה' (בראשית כט, לא), 'ששנואין מעשי עשו בפניה', נמצא שהשם 'שמעון' הוא ע"ש 'שנאת הרע' שלאה הייתה שונאת את מעשי עשו ואת הרע בתכלית השנאה, שנאמר 'כי שמע ה' כי שנואה אנכי... ותקרא שמו שמעון' (בראשית כט, לג), ומיד אח"כ זכתה שנוא 'לוי' שנקרא ע"ש שנואה אל הקב"ה דהיינו אהבת ה' גדולה ועצומה שנאמר 'הפעם ילווה אישי אלי... על כן קרא שמו לוי' (בראשית כט, לד), שע"י שונאת הרע זוכים במתנה לאהבת ה' ודביקות בשכינה הקדושה, על דרך הכתוב 'תקראי לי אישי ולא תקראי לי בעלי' (הושע ב, יח), שהם שתי דרגות גדר של 'בעלי' שהבעל משפיע והאשה מקבלת אך אין זה אחדות גמורה, שהם שתי בחינות זה נותן וזה מקבל, ויש גדר של 'אישי' שהוא התאחדות גמורה של האיש והאשה שנחשבים לדבר אחד כמו שנאמר 'כי מאיש לוקחה' (בראשית ב, כג), שכל אחד מהם אינו לעצמו אלא חלק אחד מדבר שלם. וזהו 'שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרותיהם', ששני דרגות אלו 'שמעון' דרגה א'. שנאת הרע בתכלית, 'ולוי' דרגה ב'. אהבת ה' הגדולה והעצומה, הם באחדות גמורה כאהבת 'אחים'.

אהבת אחים

כתב **רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע** בספר **נועם אלימלך** (פרשת ויגש ד"ה ואת יהודה וכו'), בשם **האלשיך הקדוש** בפירוש הפסוק בשיר השירים: **'מי יתנן כאח לי... אמצאן בחוץ וכו'**, השכינה אומרת מי יתן את עם ישראל אפילו שנמצאים 'בחוץ' בגלות המר שיזכו לאהבת ה' הגדולה והעצומה של **'כאח לי'**, שהיא כ'אהבת אחים' באחדות גמורה שהם כדבר אחד שכל אחד מהם הוא חלק אחד מדבר שלם. ובה פירש את מה שאמר אברהם אבינו ע"ה לשרה 'אמרי נא לי אחותי את...' וחיותה נפשי בגלגל' וכן יצחק אמר לרבקה 'אמרי אחי הוא' בלשון 'אחים', דהיינו המעלה העליונה של אהבת ה' מתוך אחדות מוחלטת שנחשבים דבר אחד כאהבת 'אחים' אל הקב"ה, וכן יתבאר כאן ששתי דרגות אלו 'שמעון ולוי' הם מביאים את המעלה העליונה להיקרא 'אחים' אל הקב"ה שנאמר 'למען אחי ורעי' (תהלים קכב, ח), 'כלי חמס', 'כלי' נוטריקון 'כ'הן לוי' ישראל'. 'חמס' גימטריה 'קח'. שפירושו קירבה ודביקות, וכמו שיתרגם אונקלוס 'קחם נא אלי' (מת, ט), 'קרבינו'. 'מכרותיהם', גימטריה עם האותיות והכולל 'תושיה', היינו בכח 'תורתנו הקדושה' שנקראת 'תושיה' (משלי ב, ז). כנאמר במדרש **תנחומא** (לך, יא), זוכים לכל זה להידבק בשכינה הקדושה.

אורות הכשרות

והספך, אם אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, סף למה באין - כדי ליתן שכר למביאייהם. אמר להם, מרגלית טובה היתה בידכם ובקשתם לאבדה ממני, עכ"ל. ויש לתמוה, מאחר והספך אינם באים ללמוד וגם לא לשמוע, אם כן מה שכר יש בהבאתם. וביותר יפלא, מה 'מרגלית טובה' מצא בזה רבי יהושע, עד שהתאונן עליהם מדוע 'בקשתם לאבדה ממני'. **ברם** לפי המבואר לעיל אודות הגורם לגדלותו המופלגת של רבי יהושע, יש לנו ביאור נפלא בתעלומה זו. שכן הוא אותו רבי יהושע אשר ידע בנפשו שזכה לגדלותו בשל צדקותה של אמו אשר נהגה להביא את עריסתו לבית המדרש כדי 'שידבקו אזניו בדברי תורה', ולכן שמח שמחה גדולה ב'מרגלית' אשר נגלתה לפניו באותו היום שיש שכר למביאי הספך לבית המדרש - 'כדי ליתן שכר למביאייה'.

ומכאן החשיבות הגדולה שיש ליחס לחינוך הטהור כבר מהגיל הרך ביותר ולא להקל ראש חלילה ב'פעוסון' או ב'גנון', שכן הגם שאין באים לשם כדי ללמוד תורה, מכל מקום יש בהם השפעה מכרעת לעיצוב דמותו של הילד, עד כדי פריחתו בעתיד להיות 'מורה הוראה בישראל'!

בבית לבית אלוף ומבורך

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הודעה משמחת

הננו להביא לידיעת בעלי השמחות והאירועים
כי ניתן לקבל בכל האולמות והקייטרינג
אירוע "כשר למהדרין"
מטעם בד"ץ הרבנות באר-שבע

וזאת בהודעה לפחות של 3 ימים לפני האירוע
למפקח הרב דורון חג'ג' 8196498-054

שימו לב! רק אירוע הנושא תעודה מיוחדת מטעם בד"ץ ב"ש ומוצבת בשערי האולם הינו תחת פיקוחינו ואחריותינו.

בברכת יאכלו עניים וישבעו
מחלקת כשרות מהדרין
שע"י הרבנות באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות

בשורה משמחת

הננו שמחים לבשר לציבור הרחב כי בימים אלו הצטרפו
למעגל "הכשרות הרגילה" שע"י "הרבנות" ב"ש

מסעדת "גיגסי"
מרכז ביג באר-שבע

"בית הפול"
מרכז ביג באר-שבע

כברכה
"מחלקת הכשרות"
שע"י הרבנות הראשית באר-שבע

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של
מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

הלכות בישולי גויים

ש - האם יש הבדל בין איסור פת גויים לאיסור בישול גויים?

ת - ישנם לפחות שני הבדלים בין אפיה לבישול גוי: א. באפיה יש הקלות בנחתום של גוי משאי"כ בבישול אין הבדל הן בבישול לעצמו והן בבישול לאחרים. ב. בבישול גוי נאסר רק אם יש בו תנאים (כמו שיבואר בהמשך) משאי"כ באפיה נאסר בכל מקרה.

ש - מה הם התנאים באיסור בישול גוי?

ת - חז"ל התנו שאיסור בישול גוי יהיה רק אם נתקיימו בו התנאים הבאים: א. רק באוכל שאינו נאכל כמות שהוא חי ויש צורך לבשלו כמו תפוח"א, בשר וכדו', אבל דברים שנאכלים גם כשהם חיים כגון עגבניות וכדו' אם בישלם גוי מותרים. אולם יש לציין שתנאי זה תלוי במנהג אותו מקום שאם מנהג בני המקום הוא שאוכלים את אותו מזון רק מבושל ויש יחיד שאוכלו חי בטלה דעתו וכן להפך ותמיד הולכים לפי רוב המדינה שהוא נמצא. ב. לא אסרו חכמים אלא דברי מאכל חשובים הראויים לעלות על שולחן מלכים ולא מזון פשוט כגון סרדיניים קטנים וכדו'.

ש - האם בבישול גוי מועיל שיהודי מבעיר את התנור?

ת - לספרדים לפי דעת מרן הבערת התנור מועילה רק בפת שאם היהודי מבעיר התנור והגוי אופה את הלחם מותר משאי"כ בבישול לא מועיל וצריך שההנחה של הסיר על האש תהיה בדיוק בידי יהודי ורק אז יהיה מותר. אולם לאשכנזים לפי דעת הרמ"א גם בבישול מספיק שהיהודי מדליק או מחתה באש אפילו שהגוי מניח את הסיר על האש מותר כמו בפת וכן מספיק שהיהודי יזרוק קיסם קטן לתנור, וכן אפילו אם רק נשף בפיו בגחלים, אמנם כל זה בתנאי שהמאכל עוד לא התבשל כמאכל בן דורסא.

ש - גוי שחמם אוכל קר שבישלו יהודי מה דינו?

ת - גוי שחמם אוכל קר כגון במסעדות, בבתי הארחה כשרים שעובדים שם גויים והאוכל נתבשל קודם ע"י ישראל ונתקרב, וקודם ההגשה הגוי מחמם את האוכל ומגישו אע"פ שהאוכל התקרר ואפילו הוקפא עד שאינו ראוי לאכילה והגוי מחממו ומכשירו לאכילה הרי מותר ללא כל חשש.

ש - מה דין כלים שבישל בהם גוי?

ת - כלים שבישל בהם גוי אפילו שהמאכלים היו כשרים שווה דינם לכלים שבישלו בהם מאכלות אסורות והכלי אסור, ולכן יש להזהר במטבחים ציבוריים שעובדים שם גויים וכן במפעלי מזון שיש להקפיד להכשיר את כל הכלים, המכונות והצינורות.

ש - מה דין צליה טיגון, מלוח כבוס ומעושן של גוי?

ת - צליה וטיגון הם בכלל בישול אבל על מלוח כבוס ומעושן לא גזרו חכמים ולכן דגים מלוחים או מעושנים או ירקות חמוצים וכדו' אע"פ שנעשו ע"י גוי מותרים.

ש - בישול שלא ע"י אש ממש האם אסור?

ת - אמנם בישול שנעשה ע"י חום חשמל כמו כירה חשמלית או פלטה אסורים כבישול על האש אבל בישול במיקרוגל יש מקלים ומתירים.

ש - מה דין מזון שבושל בבית חרושת של גויים?

ת - מרן פאר הדור והדרו חת"ע יוסף צוק"ל כתב לאיסור שימורי ירקות דגים וכדו' חוץ מסרדיניים קטנים כיון שאינם עולים על שולחן מלכים. אמנם יש המקילים בזה כיון שהבישול נעשה ע"י קיטור והגוי רק לוחץ על הכפתורים.

ש - האם יש איסור בבישול של יהודי מחלל שבת בפרהסיא?

ת - לא, בתנאי שהמאכל כמובן כשר, וכן שלא בשלו בשבת ח"ו.

ש - מה הדין כיום במסעדות של יהודים שעובדים שם גויים?

ת - יש תמיד לברר מי הדליק את האש ומי הניח את האוכל על האש.

דבר רבני הקהילות

הרה"ג חיים טויטו שליט"א
רב ק"ק "עץ חיים ויצא חוטר"
שכונה ו' הישנה באר-שבע

"להכיר טובה - צריך חכמה"

"מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך" (מט, כ) מובא בספר "פסקי הרא"ש" לרב המקובל רבי פנחס סעדון זצ"ל (מקורו קדוש במסורה), שיש שלוש פעמים בתנ"ך, פסוק בעל שבע תיבות שבאמצע הפסוק (התיבה הרביעית) מופיעה המילה "והוא", ואלו הם, פסוקנו: "מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך" (בראשית מט, כ). "ונדיב נדיבות יעץ והוא על נדיבות יקום" (איוב כח, כג). "אלוקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה" (ישעיה לב, ח). ולכאורה צריך להבין את הקשר בין הפסוקים הנ"ל, דרוש וקבל שכר. הקשר יובן על פי המעשה אשר הביא הרב אהרון סעדון זצ"ל (אביו של הרב פנחס סעדון זצ"ל זיע"א):

מעשה באחד שהיה הן ועושר בביתו והיה מאסף כל יתום ויתומה לביתו. את היתום היה מוליך לרב שילמדו תורה ולאחר מכן גם מקצוע כדי להחיות את נפשו, ואת היתומה היה מחנך בדרך דת יהודית. וכאשר היו מגיעים לימי הדודים, מחתן היה אותם ונותן להם בית לגור וקורן לעבוד ומניחם לנפשם. וכמוהם היה מביא עוד אחרים וכן על זו הדרך. וכל אותם יתומים היו מצליחים בעסקיהם בכסף וזהב וגם יראת שמים היתה נסוכה על פניהם. לאחר ימים ושנים יד ה' היתה בו וגלגל חוזר בעולם, והעשיר היה מוצא את עצמו מסתובב לבקש לחם ומים על הפתחים ואין מי שמרגיש בו. פעם אחת היה הולך בשוק אשר בו נרד וכרכום קנה וקנמן וכיוצא, והנה היה שם אדם אחד ירא ה' מאותם היתומים אשר גדלו אצלו. והלה ראה את אדונו משכבר הימים איך פניו חוורים, מיד נתעצב אל לבו וישאל את עצמו: למה נפלו פניו? אין זה כי אם משום שאין לו לחם לאכול ובגד ללבוש, ותאחזהו רעדה ולא ידע מה לעשות. אמר בלבו: אם אתן לו משהו או אזמינו לביתי בטוח אני שהוא ימות מהבושה. חזר הביתה וסיפר לאשתו על האיש הלזה אשר גידל יתומים בתוך ביתו ועתה ידו פשוטה לקבל, ותענהו אשתו גם היא אשה יראת ה', היא תתהלל על מעשיה, מעשיה נבונים ונכונים, ואמרה לו שמע בקולי איעצך ויהי אלוקים עמך. לך לאיש אשר מקום ספיר אבניו, צורך שיש לו אבנים טובות ומרגליות, וקנה ממנו אבן יקרה ששווה ממון רב, היכול להעשיר בו את האומלל, ובכחו להחזירו לאיתנו הראשון. ובבוקר בזמן עוברו על ידך, תן לעני אחד אשר לא מכיר את ערך האבן הטובה ואמור לו: מכור את אותה אבן לאיש העובר על ידי ואתן שכרך, והוא כשידע את ערכה הרב של האבן, יגיד לו אין לי כסף לקנותה, ואז יאמר לו העני: תתן מה שיש לך. ובכך יקחנה וישמח ויאמר: מתנת אלוקים היא. וכך עשה ותהילות לשם יתברך, חזר לעושרו ולתפארת גדולתו כמקדם. וזהו שרמזו לנו השלושה פסוקים הנ"ל, "מאשר שמנה לחמו" - המאשר שביתו מלא כל טוב וגם יתן ליתומים מעדני מלך - תורה ומקצוע לאותם יתומים אשר מלך מלכי המלכים הקב"ה שוכן איתם, וכמו שאומר הנביא (ישעיה נז, טו): "ואת דכא ושפל רוח" אנכי יושב. אז בזמן שנהפך עליו הגלגל מצא אחד "נדיב נדיבות יעץ" (הפסוק השני הנ"ל) - נדיב שהתיעץ עם אשתו על נדיבות, "והוא על נדיבות יקום" - מהבוקר קם ועשה הנדבה שיעצה לו אשתו. והנדבה הזאת "אלוקים הבין דרכה" (הפסוק השלישי הנ"ל) - רק ה' יודע דרכה מהיכן היא באה, אבל המקבל לא ידע כלום וחשב שקנה אותה על ידי קניית הטבעת, אבל רק הנדיב הוא שידע מקומה שיצאה מיד העני והגיעה ליד המגדל.

אתה הראית לדעת, כי מי שיעשה טוב ימצא טוב, ומי שמקבל טובה מחברו לא יהיה כפוי טובה כאלו לא ראהו ולא הכירו, אלא יחזיר טובה לעושיה בלי שידע איש מלבד ה', וזה נימוסו של עולם. ה' יתן לנו ולבנינו נימוסים ומדות טובות אמן.

בהכרת לב לאדם ואבוק
הרב חיים טויטו

אורות עונג שבת

מוח שליט על הלב

כתב רבי יצחק הכהן הוברמן זצוק"ל 'שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרותיהם', שמעון ולוי מסמלים שני דרגות בעבודת ה', **"שמעון"** ז"ר א"ה' כי שנואה אנכי שונאת הרע בתכלית, **"ולוי"** הפעם ילווה אלי אישי' אהבת ה' וכפי גודל השנאה כך היא גודל אהבת ה' שבלב. **בספר התניא** את חמש הדרגות העיקריות בעבודת ה' המובא **במסכת ברכות (ז, א), צדיק נמור, צדיק שאינו נמור, בינוני, רשע שאינו נמור, ורשע נמור**. ומתאר את ההבדל בין הדרגות השונות הללו, שהם ביטוי מעשי למהפך אמיתי בנפשו של האדם, זך וטוהר פנימי שהשיג בעמל ויגיעה בעבודת ה' במשך ימי חייו, ולא דפוס התנהגות חיצונית של לימוד תורה ומעשים טובים, אלא שינוי מן הקצה אל הקצה בבניית האישיות הפנימית שלו, עד שכל מציאות מהות נשמתו מעידה על המתרחש בעומק ליבו, ביטוי למערכת יחסים שונה בין האדם לקונו, שהגביר את נפשו האלוקית על נפשו הבהמית.

צדיק ורע לו

והנה בפרק י' מתאר את שתי המדרגות, הצדיק הגמור נקרא **"צדיק וטוב לו"**, והצדיק שאינו גמור נקרא **"צדיק ורע לו"**. מדרגת **"צדיק ורע לו"** אינו מתייחס לשאלת שכרו של הצדיק בעולם הזה או בעולם הבא, אלא למהותו הפנימית, צדיק זה שלם בכל מעשיו, דיבוריו ומחשבותיו והשתחרר מן התאוות והרצונות של הנפש הבהמית, ויותר מכך: אף הטוב שבו ניצח ושולט על הרע, אך בכל זאת הוא נחשב לצדיק שאינו גמור מכיון שיש בתוכו עוד מעט קשר לרע, ועל כן נקרא צדיק – ורע לו, שמעט הרע שבו עדיין קיים בתוכו אלא שהוא כנוע ומבוטל אל הטוב ונתון תחת השליטה של צידקותו. היחס בין הנפש האלוקית לנפש הבהמית אצלו הוא יחס של דיכוי, שעדיין אווז בו כוח התאוה והרצון של הנפש הבהמית אם כי במידה מועטת, והחיסרון הוא שעוד לא הפך את הרע שבו לגמרי לטוב, וזה בא לידי ביטוי שהוא אינו מתחלחל וסולד לחלוטין מכל שמץ של רע וענייני העוה"ז, העובדה שצדיק זה עדיין אינו חש סלידה ושנאה מכל מעשה דיבור ומחשבה שאינם לרצון ה', מעידה על כך שאהבת ה' שבו עוד לא גמורה ושלמה, ולכן הוא נקרא **"צדיק שאינו גמור"**.

צדיק וטוב לו

והנה לעומת זה המדרגה העליונה ביותר בעבודת ה' היא מדרגת הצדיק הגמור הנקרא **"צדיק וטוב לו"**, כינוי זה מתייחס למתרחש בפנימיות האישיות של הצדיק, שאהבת ה' שבלבו גמורה ושלמה. צדיק זה ניצח בקרב הרוחני ניצחון גמור, והשליט את נפשו האלוקית על נפשו הבהמית והכניע את הרע שבקרב באופן מוחלט וגמור, עד שהוא חש סלידה ושנאה עזה לכל מה שאינו לרצון ה'. ומתוך כך זכה לקבל במתנה את המדרגה העליונה והשלמה ביותר אהבת ה' שהיא להתענג על ה' בכל ליבו ובנפשו, וע"ז נאמר **"תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי, חקרני א-ל ודע לבבי, תכלית שנאה שנאתים"** את ענייני העוה"ז אשר לא לה' המה, וזכה **"חקרני א-ל ודע לבבי"** מן השמים מתנים לו שליטה מלאה על המתרחש בעומק ליבו אהבת ה' גדולה ועצומה, המחלחלת גם אל הנפש הבהמית, והופכת את הרע לטוב שהרע נעשה ג"כ נהפך למניע חיובי של **"כח טוב נוסף"** הפועל בנפשו של הצדיק, ולכן הוא נקרא: צדיק – וטוב לו, שאין לו צורך להילחם ולנצח חלקים מאישיותו, אלא עובד את ה' מתוך מכלול כוחות הנפש שלו, המכוונים אך ורק אל הטוב, משום שביטל לחלוטין את הרע שהיה בו.

ציבור שוחרי התורה
פוזק לשיעור חפזת של חרב הגדול חידוש חידוש מה פסיק סגילות
שלמה לוינשטיין
שליט"א
שיתקיים בעז"ה ביום ראשון טו' טבת תשע"ט
20:30 (23.12.18)
בישיבת "נתיב השבים" שבזי 17 באר שבע

שבת שלום

ההצלה המפתיעה

אלה היו ימים של חרדה עמוקה ותחושת חוסר-אונים ליהודי טהרן. צו של גירוש כללי, חתום בידי המנהיג המקומי, חווג'ת אל-אסלאם, הונף מעל ראשיהם ועמד להתממש בתוך שבוע.

תחילתו של המעשה ביהודי, שכל ימיו היה מנותק מחיי הקהילה ומאורחותיה. יום אחד החליט להמיר את דתו ולהתאסלם. איש לא ידע את נימוקיו למעשה החמור והחריג מאוד בתולדות יהודי המקום.

אלא שהמומר לא הסתפק בעצם חציית הקווים, וחיפש דרכים לביסוס מעמדו בקרב המוסלמים. הוא הרבה ללעוג ליהודים ולמנהגיהם, והשתדל להבליט בכל הזדמנות את נאמנותו לדתו החדשה.

יום אחד הביא המומר צרה גדולה על היהודים, צרה שספק רב אם הוא עצמו התכוון לגרום לה. זה היה כאשר נזדמן לו להשתתף באירוע שבו נכח גם המנהיג האסלאמי. לאחר שהוצג לפני המנהיג כאיש חכם, אשר ידע לבחור את הבחירה הנכונה ולהמיר את דתו היהודית באסלאם, ביקש המומר להעלות את חינו בעיני המנהיג.

"היהדות היא דת בלתי-נסבלת!", אמר.

"למה כוונתך?", התעניין המנהיג האסלאמי, קורן כולו מנחת.

"הנה, למשל, פתגם שהיהודים מאמינים בו ומגדלים על ברכיו את ילדיהם משחר הולדתם – 'טוב שבגויים הרוג'! הנשמע כדבר הזה? הלוא זו הסתה גוראה נגד כל המוסלמים!"

המומר הבחין מיד כי משימתו הצליחה, ואך בקושי כבש את חיוכו. פניו של המנהיג אדמו מכעס והוא ביקש מן המומר לחזור לפניו שוב על ניסוחו המדויק של המאמר היהודי. לאחר שאימת שוב ושוב את הדברים והתרשם מאמיתותם, הודיע לכל הסובבים אותו כי למי שמחזיקים באמונה זו, אין עוד מקום בעיר הבירה של פרס.

בתוך שעות אחדות נפוצה הבשורה הקשה: גירוש היהודים מטהרן. מועד הגירוש נקבע לאותו יום בשבוע הבא. יהודי טהרן הבינו לאיזו צרה צרורה נקלעו ופחד גדול נפל עליהם. במקרה אחר היו מנסים לסבר את אוזנו של המנהיג בדברי הסבר ואולי אף

מצליחים לשכנעו, אבל איך אפשר להסביר מילים כה פשוטות וברורות: "טוב שבגויים הרוג"?

בצר להם נקטו יהודי טהרן את שיטות המקוריות של עסי-ישראל: תענית ותפילה. אנשי העיר כמעט לא עבדו באותם ימים. את מרבית שעות היום

לרפואת

ר' יוסף שלמה בר עליה
ורחל בת סימי

בילו בבתי-הכנסת, בתפילות ובאמירת תהילים. כל מי שהיה יכול התענה. יהודי טהרן ציפו לנס.

למחרת הגיע לטהרן מולא אג'בבא, איש צדיק וחכם, ממנהיגי הקהילה היהודית בעיר יזד, שתושביה טרם שמעו על הגזירה שנגזרה על אחיהם בטהרן. סיבת בואו של חכם אג'בבא לטהרן הייתה כדי לפעול בחלונות הגבוהים להקלת נטל המיסים שהטילו שלטונות יזד על יהודי עירם. חכם אג'בבא פגש קהילה אבלה ומסתגפת, המכירה את עצמה לקראת יציאה לגלות ולנדודים. לאחר סדרה של בירורים, שהבהירה לו את תמונת המצב המלאה, החליט לנסות ולעשות מעשה.

"אלך אל המנהיג האסלאמי ואדבר על ליבו", הציע חכם מולא אג'בבא לראשי היהודים בטהרן. "אם אצליח במשימתי – אשריכם ואשרי חלקי; ואם לאו, תוכלו לומר כי זר אנכי במקום וכי אינני מייצגכם". ראו ראשי הקהילה כי אין לאל ידם להושיע בדרך אחרת וניאותו לעצתו.

פנה חכם מולא אג'בבא לביתו של המנהיג האסלאמי. בבואו הבחין ביהודי המומר המסתובב שם כבן-בית. "שם רשעים ירקב", קרא אליו בעוברו על פניו. המומר השפיל מעט את עיניו וחכם אג'בבא המשיך בדרכו אל לשכת המנהיג. הוא הרדיע כי יש בפיו הסבר נכון לפתגם היהודי, הסבר שהוא בטוח כי יניח את דעתו של המנהיג.

המנהיג האסלאמי ניאות לקבלו בלשכתו. קד חכם אג'בבא קידה ופתח בדבריו: "יודע כבודו, כי ביהדות ובאסלאם יש דברים רבים דומים. בתורתנו יש ימי צום ואף אתם מקיימים את צום הרמדאן. לנו יש בית-כנסת, וגם לכם יש מסגד. לנו יש ספר-תורה, וגם לכם יש קוראן". המנהיג האסלאמי האזין לדבריו של מולא אג'בבא בעניין גובר והולך. הוא אהב את הגישה החיובית והמכבדת של היהודי כלפי דתו ומנהיגיה. מולא אג'בבא המשיך:

"ואולם, יש דבר אחד מרכזי שבו אנו שונים מכם: כשעמד בית-מקדשנו על מכוננו, הייתה לנו הרשות לדון אנשים העוברים על דיני תורתנו לאחת מארבע מיתות בית-דין. אך עתה, משחרב בית-המקדש, שוב אין לנו הרשות והסמכות לעשות כן. בשל כך, אנו מתקשים לא אחת לספל בפושעים, אבל אין בכוחנו לגזור מוות על איש. לעומת זאת, אצלכם הסמכות להרוג עדיין שרירה וקיימת". חווג'ת אל-אסלאם הנהן בראשו להסכמה. סיים חכם אג'בבא את דבריו: "זו אפוא כוונת הפתגם, 'טוב שבגויים הרוג'. הטוב שבגויים, כלומר, היתרון שלכם עלינו הוא ב'הרוג' – ברשות שיש לכם להרוג, רשות שניטלה מאיתנו".

עיניו של המוסלמי אורו למשמע ההסבר המשכנע. עוד באותו היום בוטלה הגזירה וליהודי טהרן הייתה הרווחה.